

Adat, információ, információs rendszerek

Az információ fogalma

- Az élet minden szféráját átfogó alapfogalom
- Egész tudományágak foglalkoznak a tulajdonságaival, információkezelő rendszerek építésével, optimális szervezési modelljeinek kutatásaival
- Gazdasági ágazatok épülnek rá, hasonlít az energiára
- Gazdasági szerep: pl. döntések
- **Köznapi értelemben:** ésszerű állítás melynek felfogható jelentése van
 - Közlés ténye és formája nem szakad el a tartalmától
- 1950. **kommunikáció matematikai elmélete:** kommunikációs cserefolyamat egysége az információ, mértékegysége a bit
- **Általános értelemben:** értelmes közlés, melynek egy része új ismeret, szolgálat és valamilyen szempontból fontos a felhasználó számára
 - Elég szubjektív definíció
 - Függ a befogadótól
 - Döntési helyzetet változtathat, ha új körülmények merülnek fel
 - Megértés +újdonság érték

Adat: az információ megjelenési formája, függetlenül attól, hogy a befogadót informálta-e

- Információ: közlés tartalma
Adat: közlés formája
- Az információ szubjektív
Az adat objektív tárgyszerű
- Információkezelésre az emberi intelligencia képes, a számítógép legfeljebb adatkezelést végez

Hogyan fogadjuk be az adatokat?

- Ismerni kell a közlést hordozó jelenséget

- Ismerni kell a közlés formai szabályait, pl.: írásban látni kell a szöveget, olvasni kell tudni, stb.
- Adat: formailag felfogott üzenet
- Információ: adatokon végzett logikai művelet

Rendszerelmélet

- Sok információt rendszerbe kell foglalni
- **Rendszer:** egymással szoros összefüggésben levő objektumok összessége, a közöttük fennálló kapcsolatokkal, ezek struktúrájával, dinamikájával együtt.
- **Információs rendszer:** a valóság valamely részrendszerével kapcsolatban ismeretek szerzésével, fejlesztésével, elosztásával foglalkozik, meghatározott alanyok között, meghatározott kommunikációs csatornák felhasználásával, meghatározott szabályok szerint
 - **Az információáramlás fő szereplői:**
 - Adatszolgáltató – csatorna – felhasználó, valamint segédszemélyek
 - Lehet:
 - Manuális, hagyományos rendszer
 - Automatizált, számítógépes rendszer
- **Informatika:** számítógéppel támogatott információs rendszerek strukturális és dinamikus vizsgálatával foglalkozó tudományág.
 - Célja: a rendszer optimálissá tétele.
 - Gyorsaság
 - pontosság
 - hatékonyság
- **Emberi szerepek:**
 - felhasználó
 - rendszerszervező
 - programozó

- operátor
- adatrögzítő

Információs forradalom

- Olyan folyamat, amely jelentősen megváltoztatja, formálja az emberi civilizáció arculatát.
- **„Forradalmak”**
 - *I. beszéd kialakulása*
 - társadalmi értelemben vett információ megjelenik
 - Beszéd, nyelv, információ tovább adás
 - *II. Írás, írásbeliség*
 - Kommunikáció térbeli és időbeli kiterjesztése
 - Hozzájárul az ismeretek rendezéséhez, tudományos megismeréshez
 - Hozzájárul az államiság kialakulásához
 - *III. könyvnyomtatás*
 - Írásbeliség tömegessé válása
 - kultúrák megerősödése, információk archiválása
 - információ megőrzése és nagy tömeghez való eljuttatása
 - értékteremtő
 - *IV. jelenkor*
 - Kommunikációs infrastruktúra kiépülése (cyberspace)
 - Országok népek felett áll
 - idő és távolság túllépése
 - Befolyásoló tényezők: (probléma: mi az ok és mi az okozat?)
 - politikai
 - hidegháború: versengés → műszaki feltételek kutató állomásokhoz, stb. ARPANET

- technikai műszaki
 - mikroelektronika kialakulása
 - miniatürizálás
 - új információkezelési technika
új információtovábbítási technika
 - egymást erősítik
 - technológiai multiplikátor hatás (alkalmazási területek bővülése)
 - akkcelerátor hatás (a fejlődés üteme egyre gyorsabb)
- kulturális
- szociális
 - Előfeltétel: társadalom tagoltsága, a munkamegosztás magas foka
 - Többi tényező előfeltétele
 - Új élethelyzet: teleworking
 - Új viselkedési minták
- gazdasági
 - A fejlődési folyamatok fenntartásában játszanak szerepet
 - Iparágak épültek a technikai fejlődésre
 - Megélhetés épül rá (táv munka)
 - Paradox helyzet: sok információ, de nincs devalváció
 - Információ, mint termelési tényező, gyors, hatékony hozzáférés

Információs társadalom

- új adatkezelő kommunikációs technika -> társadalmi hatás -> társadalom jövőképe: információs társadalom

- Kialakulásában szerepe van az információtechnika, mikroelektronika hatásainak
- Sok tanulmány foglalkozik az előnyökkel és a hátrányokkal (politikai, gazdasági, kulturális)
- 1966 Brian Murphy: számítógépes társadalom hatásai, nincs szó a számítógépesített jövő megvalósításáról
- 1970 Daniell Bell:
posztindusztriális társadalom (szolgáltató társadalom, alapja: innovációs képesség, elméleti tudás) <--> indusztriális társadalom (árutermelő társadalom, alapja: tőke, munkaerő)
- *Olyan társadalom, melyben az élet minősége a társadalmi változások és a gazdasági fejlődés egyre nagyobb mértékben az információtól, és annak felhasználásától függ*

Felmerülő kérdések:

- **Kell-e ez? (Az informatika széleskörű alkalmazása)**
 - *Optimisták:*
 - Elhanyagolható, vagy kezelhető veszélyek az előnyökhöz képest
 - Új civilizációt teremt
 - Ismeretlen lesz a munkanélküliség
 - Gazdasági termelés alapja: pontos tervezés
 - Alkotóképesség szabad kibontakozása
 - Környezetbarát termelési technikák alkalmazása
 - Hatékonyan működő közigazgatás
 - Elektronikus népszavazás
 - Távoktatási rendszerek
 - *Pesszimizták:*
 - Borúlátó jövőkép
 - A hatalom fenyegető jelenléte
 - Állam megismerheti a polgárainak életterét, szokásait

- Következtet a reakcióira → manipulációk
 - A munkahelyi autonómia csökkenése
 - Megfigyelés
 - Gazdasági szakadék: III. világ
 - Elektronikus kolonizáció, külső befolyás
- **Hogyan kell alkalmazni a számítástechnikát?**
 - Nagy rendszereket kell építeni:
 - Nagy adatfeldolgozó központok
 - Kiterjedt távadat feldolgozó háttér
 - Hívei szerint
 - Optimális kihasználtság, jobb gépkivhasználás
 - Kisebb fajlagos költség
 - Egységesített szabványok
 - A személyi számítástechnikát kell építeni
 - Decentralizált kooperatív rendszereket kell létrehozni
 - Hívei szerint
 - A nagy rendszerek uniformizálnak
 - a nagy rendszerek kiűzik az innovációt
 - totális ellenőrizhetőség
 - A nagy rendszerek nem is olcsóbbak

Nem lehet egyik sem kizárólagos → kérdés milyen arányban alkalmazzuk e rendszereket? → **Mennyire legyen centralizált egy rendszer?**

- Gyakorlatban foglalkozni kell ezzel a politikusoknak is
- Gazdasági szempont: új munkahelyek, új szolgáltatásokat lehet indítani
 - Pénzügyi szolgáltatás
 - Távoktatás
 - CD-ROM gyártás

- Videó konferencia
- Újságok
- Adatbázis fejlesztés
- Gazdasági verseny és kooperáció

Ellentétek: adatok a hálózatok ki és hogyan üzemeltesse?

Nagy adatkezelők (állami szervek)	<->állampolgárok személyiség védelme
▪ állampolgárok adatainak kezelése	
Érdekek: ▪ sok adat gyűljön össze	Érdekek: ▪ csak szükséges mennyiségű adatot tároljanak
▪ korlátlan adatáramlás ▪ szabad adatkereskedelem	▪ csak addig tároljanak adatot ,amíg szükséges ▪ szabályozott adatkereskedelem

EU országok fejlődés élvonalában szeretnének maradni

EU integrációrészeként: információs társadalom európai megvalósítása

1994 Bangemann jelentés

- Információs társadalom megvalósításának menetrendje
- Információs társadalom az európai népek együttélésének és munkájának terve
- Milyen kihívásokkal kell szembe nézni, gazdasági szemléletű
- európai partner viszony javítása
- Oktatássegítése, életszínvonal javítása
- Európai szerveknek azon kell munkálkodnia, hogy előremozdítsák az információ piacélénkítő szerepét. Eszközök:
 - informatikai eszközök szabványosítása
 - a magán szféra védelme
 - monopol helyzetek megszüntetése
 - szellemi alkotások védelme

- az adatbiztonság szabályainak kialakítása

Europe programok, magyar programok, amerikai modell + kiegészítések: lásd. Szondi – Kovács: Úton az információs társadalom felé

Jogászok szerepe:

- Változások vannak:
- Új gazdasági magatartásforma
- Teljesítményorientált gazdaság
 - -> Döntéseknek milyen jogi kockázata, feltétele van?
 - Fel kell mérni a kockázatok mértékét

Jog:

Átalakulóban van, változás előtt áll.

I. Beszélt jog

- Őstársadalomban, írás előtt létezett
- jogi eszmék csoporton belüli rend → szokás jog
- konfliktus feloldás harmadik félhez való fordulás
- dokumentáció nincs

II. Írott jog (+ írásba foglalt szokás jog)

- Lehetővé tette az egyes bírói ítéletek összehangolását
- I és II. pont sokáig egymás mellett élt (földesúri tv látó napok; királyi kancelláriák)

III. Nyomtatott jog

- bürokratikus szervezett állam hatalmi és szervezési eszköze

IV. Digitális jog:

- új hozzáférési mód, dinamikus rugalmas
- jogi adatbázisok
- jogalkotók és jogalkalmazók, polgárok között gyors információ cserét tesz lehetővé
- jogi szakértői rendszerek jogi tudás-elemzés
- Írott és nyomtatott jog kötött szerkezetű, lassú kommunikáció, rugalmatlan nem interaktív
- Beszélt és digitális jog rugalmas, dinamikus, interaktív
- A beszélt jog és írott jog kevés emberhez jut el
- A nyomtatott és digitális jog tömeges terjesztést tesz lehetővé

Széleskörű terjesztésre	Interaktív	Nem interaktív
nem alkalmas	beszélt	írott
Alkalmas	digitális	nyomtatott

Jogi informatika kettőssége:

- Információkezelés joga: szabályozni kell: büntetőjogi, magánjogi, közjogi vonatkozás
- Jogi információk kezelése: jogi adatbázis, szakértői rendszer

Információs alapjogok

Állam, mint információs rendszer

- Állam
 - A társadalom irányításának és szervezésének legfontosabb eszköze
 - Információs rendszer: információkezelés és kapcsolódó reálcselekmény

- Bírósági eljárás is az: érvek, bizonyítékok gyűjtés, rendszerezés, döntés reálcselekményt válthat ki
- Állami szervek információkezelési lépésen át döntést hoznak
- Az információ a társadalom megismerésének eszköze.
- **Állami információs politika:** az államnak az információforrásokhoz, információ hozzáférhetőségekhez, kezeléséhez, kezelőkhöz való viszonya
 - formai: politika része
 - minden államnak van
 - fő működési területe:
 - egyházpolitika
 - oktatásügy
 - jogalkotás
 - ellenőrzés
 - infrastruktúrafejlesztés
 - médiapolitika
 - társadalomban zajló adatáramlás
 - **információkezelés:** információk gyűjtése tárolása, csoportosítása, rendszerezése áramoltatása, nyílt bemutatása, elrejtése
 - mozgástere: nyíltság, titkosság
 - az a jó, ha nagyfokú önkorlátozás van az állam részéről
 - annyit tud az állam, ami az ügyintézéshez szükséges, állampolgár átlátszatlansága
 - állam társadalom általi ellenőrizhetősége, állam átláthatósága
- aktualitás: új gyors és hatékony adatkezelés → az adatkezelők erősek
 - megoldás: két új alapjog: **információs alapjogok**

Közérdekű adatok nyilvánosságához, megismerhetőségéhez fűződő jog:
Információs szabadság

- Állampolgárok politikai részvételét és a szükséges tudásbázist biztosítja
- Alkotmány 61.§ (1.) bek.
- Ellenzék is ebből dolgozik
- Az állam magát igazolja

Magán szféra adatainak a védelméhez fűződő jog:
adattvédelem

- magánszféra védelme = személyes adatok védelme
- Alkotmány 59.§ (1.) bek.
- cél: emberi személyiség szabadságának és méltóságának megőrzése

- Az adataiany sokszor nincs tisztában azzal, hogy hol mit tartanak róla nyilván

- Személyiségi profil

- Adattvédelem tárgya: **személyes adat**

○ Minden olyan adat és következtetés, ami az érintett személyre vonatkozik, és az egyed egyedííthető, azonosííthető.

- Azonosító adat: egyediesítést szolgálják

- természetes (pl. név, szül. hely, idő, lakcím)
- mesterséges (pl. útlevel szám, vez. Eng. Szám, TAJ sz.)
 - matematikai, statisztikai eljárással generált kód

- leíró adat

- az azonosító adatokon kívül, minden, a kezelésbe bevont adat
- Ha a minta tartalmaz azonosító adatot →címzett különben anonim adatok

- Különleges típus: **szenziív (érzékeny) adat**

- Egészségügyi állapotra
- Szexuális életre, szokásokra
- káros szenvedélyekre
- faji eredetre
- nemzeti, etnikai hovatartozásra
- vallási, politikai meggyőződésre

- büntetett előéletre

vonatkozó adatok

- A tv. fokozott védelme alatt állnak→ szigorúbb adatkezelési szabályok vonatkoznak rá

- **Adatkezelési módszerek**

- Hagyományos (kézi kartotékos)

- számítógépes, automatizált

- **adatkezelési cselekmény:** adatok feldolgozására irányítóműveletek

- gyűjtés, tárolás, rendezés, válogatás, módosítás, hasznosítás, továbbítás, nyilvánosságra hozatal, törlés

- távadat feldolgozás

- **Adatkezelés szereplői**

- érintett

- ráirányul az adatkezelés

- általában természetes személy

- adatkezelő

- adatkezelést végez, mert

- jogszabály írja elő (tevékenység)

- érdekében áll
 - az ő utasításával történik az adatkezelés
 - törvényességi céljának megvalósításáért felel
 - nem biztos, hogy végez tényleges adatfeldolgozást
 - nagyobb rendszereknél egy hivatalos koordinál
- adatfeldolgozó (technikai adatkezelő)
 - adatkezelő megbízásából tényleges adatkezelést végez
 - megfelelő szakismeretekkel rendelkezik,
 - más megbízásából végez adatkezelést
 - néha más és más adatkezelő végzi a különböző cselekményeket
 - 1992. adatvédelmi tv. nem tesz különbséget az adatkezelő és adatfeldolgozó között. A módosítás már igen!!!! -> felelősségi kérdések

- **Személyes adatok védelme**

- Alkotmány deklarálja a hozzáfűződő jogot, de a részleteket nem tárja fel
- a védelmi jogoknál kell a lényegét keresni
- Állampolgárnak garanciára van szüksége, hogy a személyes szféráját senki sem háborgassa
- Beavatkozás csak többségi társadalmi érdekből következhet be
- **Információs önrendelkezési jog**

- mindenki maga rendelkezik magántitkainak, személyes adatainak feltárásáról, felhasználásáról
- kettős tartalmú
 - passzív kizárás (nem kívánt beavatkozás kizárása)
 - cselekvés, egyéni információgazdálkodás
 - csak közösségi érdekből korlátozható (általában kötelező adatszolgáltatás)
- *adatkezelő kötelezettségei*
 - adatalany követni tudja az adatkezelést
 - technikai védelem biztosítása
 - bizalmas kezelés biztosítása
 - jogosulatlanok ne férjenek hozzá
 - az érintett
 - tudjon az adatkezelésről: mit, hol, hogyan tartanak nyilván
 - betekintés, másolatkészítés
 - jogsértő esetben jogorvoslat (polg., büntetőjog)
 - az érintett csak annak ad betekintésre felhatalmazást, akinek akar
- **Arányosság elve**
 - Személy szabadsága <—> az ember a társadalom tagja, el kell viselnie a társadalmi érdekből bekövetkező beavatkozást
 - Meddig mehetünk be a magánszférába
 - A két érdeket együttesen kell vizsgálni
- Az adatkezelés törvényességét **garanciákkal** kell védeni
 - **Célhoz kötöttség**
 - adatkezelés csak pontosan meghatározott törvényes célra irányulhat

- érintettel közölni kell hogy, dönthessen az adatai kiadásáról
- a feldolgozási fázis minden pillanatban érvényesülni kell a „törvényes adatminőség”-nek
- tilos a készletezés
- **Adattovábbítás, nyilvánosságra hozatal korlátozása (+adatátvétel más adatbázisból)**
 - Nem rendelhető el egyértelmű tilalom
 - Célhoz kötöttséget be kell tartani
 - Adatbázisok összekapcsolhatósága
 - Nem az egész adatbázist egyesítjük!
 - Csak tv-i felhatalmazás, vagy az érintett beleegyezése esetén
- **Adatintegráció tilalma**
 - új minőség jön létre
 - teljes adatbázisok összeolvadása
 - alkalmas személyiség profil készítésére
- **Egyéb garanciális intézmények**
 - Felelősségre vonás
 - polgárjogi
 - munkajogi
 - közigazgatási
 - szabálysértési
 - bíróság, vagy adatvédelmi biztos
- **Érintett jogai:**
 - joga van tudni az adatkezelésről, céljáról
 - betekinthez, másolatot készíthet
 - megtilthatja a továbbítást (bizonyos esetekben)

- joga van tudni kinek adták ki az adatait (-> adatkezelőnek nyilvántartást kell vezetni a betekintésekről)
 - helyesbítési jog
 - tiltakozási jog
- **Közérdekű adatok nyilvánossága (Információszabadság)**
 - célja:
 - a közéleti ember szolgálata
 - állam, társadalom általi ellenőrizhetősége
 - Előzmény:
 - Svédország, **aktanyilvánosság elve:** hagyományos eszközökkel folytatott iratkezelés áttekinthetősége.
 - parlamenti demokrácia működőképességéről van szó.
 - nyitott kormányzat
 - *jogosítottja:* állampolgár
 - *kötelezettje:* az állam és egyes szervei
 - állami szervek által kezelt adatokhoz való hozzáférés módjai
 - közvetlen
 - közvetett (médián keresztül) -> sajtószabadság
 - eljárás: a változásokat közlik bizonyos időközönként
 - állami szervek kötelesek nyilvánosságra hozni a kezelésükben levő adatokat. Probléma: és mi van a kezelt személyi adatokkal?
 - Itt a 2 alapjog ütközik
 - nem korlátlan
 - titok
 - fajtái:
 - államtitok
 - szolgálati titok
 - közvetett ellenőrzés: eljárás ellenőrzése

- titokkezelés szabályai nem önkényesek
- vannak adatvédelmi törvénnyel, információs szabadságról szóló
- nem együtt fejlődtek, közös kezelés kellene
- **Adatvédelmi biztos**
 - Előzmény: Svédország, állampolgári jogok biztosa
 - Állampolgári jogok védelme
 - Hatóság ellenőrzése
 - Vannak kormányzati, önkormányzati, parlamenti biztosok
 - Fő vizsgálati területük (omb.man): közigazgatás
 - Általános vagy szak omb.man
 - **Adatvédelmi biztos bemutatása ld. Adatvédelmi biztos honlapja+ av. Tv. Ide vonatkozó részei**
- **ET adatvédelmi egyezmény**
 - Szövegét 1981-ben fogadta el az ET.
 - Hatályba lépett 1985-ben: ET személyes adatok gépi feldolgozása során az egyének védelméről szóló 108. egyezménye.
 - **Célja:** az információs jogok, emberi jogok védelme
 - **Alapfogalmak:**
 - Személyes adat: bármely információ, amely azonosított vagy azonosítható egyénre vonatkozik
 - Automatizált adatállomány: bármely automatikus feldolgozásnak alávetett adathalmaz
 - Automatizált kezelés: adattárolás, megváltoztatás, törlés, visszahelyezés, ha automatizált módszerekkel hajtották végre
 - Adatkezelő: természetes vagy jogi személy, hatóság, aki illetékes a kezelt adatok körének, a végrehajtható műveletek, és az adatkezelés céljának meghatározására
 - **Minimális védelem elve** hatja át

- **Alapvető rendelkezések:**
 - adatot feldolgozni csak tiszta, jogszerű módon lehet
 - célhoz kötöttség elve
 - az adatoknak időszzerűnek kell lenniük
 - pontos, denominált adatok
 - információs önrendelkezési jog
 - a technikai adatbiztonság
 - távadatfeldolgozás
 - Jogérvényesítés
 - Emberi Jogok Európai Bizottsága
 - Emberi Jogok Európai Bírósága
 - ET Min. Bizottsága
- **Az adatvédelmi tv. Magyarországon**
 - Igény: 80-as évek elején
 - Első szöveg: Sólyom László, 1987.
 - Az 1991. évi verzió a kodifikáció alapja
 - 1992-ben fogadták el az adatvédelmi törvényt: 1992. évi LXIII. Tv a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról [ld. Jogtár](#)
 - 2003-ban: 2003. évi XLVIII. Tv a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi törvény módosításáról [ld. Jogtár](#)

Szoftverek védelme

- **Veszélyeztető tényezők:**
 - reprodukciós képesség
 - terjedési sebesség
- **Védelem dimenziói:**

- fejlesztő ↔ felhasználó
 - illegális másolás, terjesztés, jogosulatlan felhasználás
- fejlesztő ↔ fejlesztő
 - fejlesztési eredmények, megoldások védelme
- **Védelem eszközei:**
 - technikai eszközök (másolásvédelem)
 - jogi eszközök (legális használat szabályainak kidolgozása)
- **A jogi védelem** alternatívái:
 - Célja: elismerjék az ember alkotói tevékenységét, a cselekvési szabadság biztosítása
 - szabadalom
 - műszaki találmányok
 - sui generis
 - speciális bejelentési és bejegyzési rendszer
 - szerzői jog, copyright
 - szellemi alkotás védelmére alkották
 - copyright → angolszász területen terjedt el
 - mindkettő elismeri, hogy az új gondolatok értéket képviselnek
 - feltételek a művel szemben:
 - a műnek egyéninek kell lennie
 - tükröződjön az alkotói jelleg
 - azonosítható legyen a mű
 - megfelelő színvonalú legyen
 - különbségek:
 - a szerzői jog középpontjában az alkotó, a copyright középpontjában a mű áll

- a szerzői jog az alkotói tevékenységet ismeri el, a copyright a vagyoni érdekeltségeket védi
- BSA: szoftverrendőrség
- Igény az egységes irányelvek kidolgozására
 - 1985. Fehér könyv
 - egységes szabályozás kell
 - 1988. Zöld könyv
 - a szoftverek jogi védelmével foglalkozik, a copyright mellett voksol, foglalkozik az Sui generis alkalmazási lehetőségével is
- kombinált rendszer kellene
- 1992. EK irányelvek
 - védelem tárgya: szoftver és a szoftverhez tartozó dokumentációk, tervek, vázlatok
 - vannak olyan elemek, amelyek nem esnek jogvédelem alá, pl. a matematikai eljárások
 - a védelem alanya a szerző
 - a szerző kizárólagos jogai:
 - másolatot készíthet
 - eladhatja
 - módosíthatja
- probléma: visszafejthető-e egy kód?

A szerzői jogról szóló törvény: 1999/LXXVI Id. [A megadott linken](#)

Számítógépes bűncselekmények

- Függőség a számítógépektől
- Magyarországon kevés adat
- 1971 Scotland Yard 1 tiszt.
- **hogyan kezeljük?**

- új kategória v. nem
 - bankkártya bűncselekmény
- a számítógép cél és eszköz is lehet
 - mi a közös bennük? → **definíciók**
 - gyűjtő kategória
 - a társadalomra veszélyes bűnös magatartás, amelyben a számítógép szerepet kap.
 - Számítógéplopás is ide tartozik?
 - *Minden olyan törvénysértő cselekedet, amelynek elkövetéséhez, nyomozásához és bírósági vizsgálatához elengedhetetlen a számítógép ismerete*
 - Mandel: (adatfeldolgozás központú meghatározás)
 - számítógép felhasználása: család, lopás
 - számítógép megtámadása
 - *OECD 86: mindaz a jogsértő, etikátlan vagy jogosulatlan magatartás, amely az adatok automatizált feldolgozásával, vagy átvitelével kapcsolatos*
- **Jellegzetességek:**
 - Gyorsaság
 - Hosszú felkészülés
 - gyors realizálódás
 - magas látencia
 - nemzetköziség
 - intellektuális
- önálló kategória vagy másnak a része? → része-e a **fehérgalléros bűnözésnek** (nem)
 - 1940. Shutherland *a bűnözés jelensége a gazdagabb, iskolázottabb társadalmi rétegekben is létezik, csak más a célja, más az elkövetési magatartás*
 - eleve gazdasági anyagi motiváltságának tekintik

- foglalkozási bűncselekmény
 - elkövető a munkakörét felhasználva szerez magának jogtalan anyagi előnyt vagy kárt okoz a foglalkoztatónak (vállalat elleni)
- szervezeti bűncselekmény
 - nem a szervezet ellen irányul, hanem a vállalat számára az előny megszerzése a cél
- **Osztályozás:**
 - I.
 - a számítógép a célpont
 - a számítógép az eszköz
 - Young-féle:
 - hagyományos lopászerű jogsértések
 - számítógépes kikémlelés
 - számítógépes pornográfia
 - szolgáltatáslopás
 - szolgáltatás megzavarása, rongálás
 - szellemi tulajdonnal kapcsolatos jogsértések
 - magánszféra számítógéppel való megzavarása
 - egyéb hagyományos bűncselekmények
 - Sieber
 - számítógépes manipulációval elkövetett csalás
 - software kód megváltoztatása, bankkártya bűncselekmények
 - számítógépes kalózkodás, szoftverlopás
 - számítógépes szabotázs: rendszerek működésének megzavarása
 - szolgáltatáslopás
 - adatfeldolgozó rendszerekhez való jogosulatlan hozzáférés

- adatkezelés során elkövetett hagyományos gazdasági bűncselekmények
- Bequai
 - Adatbűncselekmények
 - Szolgáltatáslopás
 - tulajdonnal kapcsolatos jogsértések
 - ipari szabotázs
 - politikai szabotázs
 - egyéb rombolási cselekmény
 - személyiségeket sértő cselekmények
 - pénzügyi bűncselekmények
- Wasik
 - jogosulatlan hozzáférés
 - számítógépes csalás
 - adatok vagy programok jogosulatlan elvitele (ipari kémkedés)
 - számítógépes szolgáltatás jogosulatlan használata
 - rombolás, megsemmisítés
- az egyes cselekményeket nem lehet élesen elhatárolni egymástól
- Elkövetési technikák
 - Hacking
 - hacker eredeti értelemben: kiemelt programozói jártassággal rendelkezőm tehetséges, kreatív, jól képzett szakemberek
 - mai értelemben: valamely illetéktelen személy a tulajdonos, illetve a rendszergazda engedélye, tudomása nélkül hozzáfér egy rendszerhez
 - általában biztonsági, technikai védelem kijátszása, feltörése
 - távolról történik

- eszközcselekmény: táptalaj más bűncselekményekhez
- **tényállásai:**
 - az elkövető szándékosan használ egy gépet, jogtalan előny megszerzésére
 - jogosulatlan hozzáférés
 - tisztában van vele az elkövető
 - hozzáférési jogok
- vírusok
 - önmagukat terjesztik
 - részei:
 - aktivátor
 - örökítő rész
 - mag (cselekvő rész)
- bombák
 - vírushoz hasonló
 - célja: bénítás
- worms, férgek
 - a számítógépbe fészkei magát, élősöködik
 - email vírusok
- trójai vírusok
 - email vírusok
 - Microsoft per
- Ki lehet **elkövető**?
 - Média sztereotípiái
 - Ifjú zseni
 - Intelligens, fiatal jól képzett férfi
 - Amit tudunk

- van számítógépes hozzáférése
- technikai eszközök kellő színvonalú kezelése (magas IQ, magas iskolázottság kell hozzá)
- **Motiváció:**
 - anyagi
 - bosszúvágy
 - unalom
 - kihívás
- hacker klubok
- Bulgária
- Ki lehet **áldozat**?
 - Bárki, de elsősorban cégek, hatóságok, hivatalok
 - Az áldozattá válásban a sértettnek is szerepe van (gondatlanság, védelmi hiányosságok)
- Egységes **fellépés** kell
- 1989.ET ajánlásai
 - elméleti, gyakorlati ismeretek
 - tapasztalatok
 - iránymutatás egységes szabályozás kidolgozásához
 - **Minimum lista:**
 - számítógépes csalás
 - számítógépes hamisítás
 - számítógépes szabotázs
 - károkozás adatokban, programokban
 - jogosulatlan lehallgatás
 - védett programok jogellenes reprodukálása
 - topográfiai jogosulatlan reprodukálása

- **Optimum lista:**
 - adott program megváltoztatása
 - számítógépes kémkedés
 - számítógépek jogosulatlan használata
 - védett programok jogosulatlan használata
- Magyar BTK-ban szétszórtan helyezkedik el